

MOIXERA

Sorbus aria (L.) Crantz

[1763, Stirp. Austr., ed. 1,2: 45] $2n = 34$

Sorbus aria. Foto: PERE MASDÉU

NOMS POPULARS

- Alemany:** Echte mehlbeere/Mehlbeerbaum/Gemeine mehlbeere / Gewöhnliche mehlbeere / Mehl-vogelbeere / Mehlbeere / Silberbaum / Weissbaum
- Anglès:** White beam/A common whitebeam / Cess apple / Chess-apple / Common whitebeam / Sorbus aria / Whitebeam mountain ash / Wild service tree
- Àrab:** غبيراء آرية
- Castellà:** Serbal blanco/Agustay / Blanco / Cimaya / Mochera / Mojera / Mostajo / Mostajo común / Mostellar / Peral del monte / Serbal morisco
- Català:** Moixera vera/Maçanera borda / Moixera / Moixera gran / Pomera borda
- Danès:** Klippe-røn / Norsk røn / Aksel-røn
- Eslovac:** Jarabina mukyňová

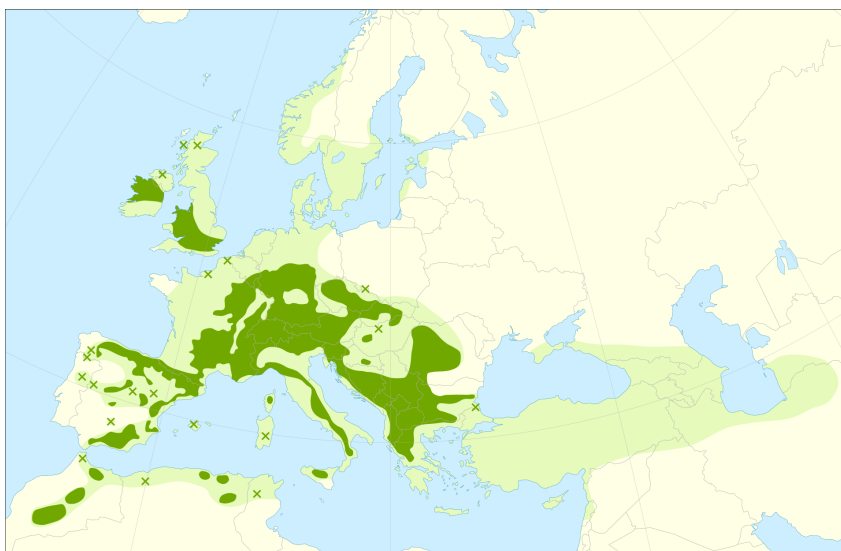
Eslovè:	Mokovec/Mokovec navadni / Navadni mokovec
Estonià:	Valge pihlakas
Finlandès:	Saksanpihlaja/Valkopihlaja
Francès:	Alisier blanc/Allier/Alisier de Bourgogne / Allouchier / Alouchier / Drousier / Sorbier des Alpes
Gaèlic:	Fionncholl
Gal·lès:	Cerddinen wen/Criafallen gyffredin / Criafallen wen / Criafolen wen / Gwyn y dillad
Grec:	Αγριομηλιά / Σόρβος / Σουρβιά / Σουρουβκιά
Holandès:	Meelbes
Hongarès:	Lisztés berkenye/Süvölvény berkenye
Islandès:	Seljureynir
Italià:	Sorbo montano/Farinaccio/Sorbo selvatico
Noruec:	Sølvasal/Bergasal / Kvitasal / Norsk asal
Persa/Farsi:	آريا غبیرا
Polonès:	Jarząb mączny
Portuguès:	Mostajeiro-branco
Rus:	Рябина круглолистная
Suec:	Kliproxel / Norskoxel / Vitoxel
Turc:	Beyaz yapraklı kuş üvezi
Txec:	Jeřáb muk/Jeoáb muk / Muk
Ucraïnès:	Горобина круглолиста
Xinès:	白面子树

DESCRIPCIÓ BOTÀNICA

Arbre més o menys alt, fins a 20 m, amb borrons tomentosos, escorça llisa d'un gris molt clar,. La fusta és molt dura, de color entre blanc i roig. Fulles de 5-10 cm, molt blanques i tomentoses per sota, verdes i amb els 8-12 nervis secundaris paral·lels i molt marcats per sobre, deixant espais convexes, oval-el·líptiques, amb doble dentat al marge, a vegades amb lòbuls insinuant-se, més marcats a la zona apical que a la basal. Pecíol com 1/5 del limbe. Flors blanques, en corimbos amples. Sèpals de 3-5 mm. Pètals divaricats, de fins a 7 mm. Estams 20, amb anteres blanques. Estils 2, lliures, peluts a la base. Fruit sub-globulós, de 10-15 mm, de polpa farinosa, primer verd, després groc, m i finalment d'un vermell fosc, amb algunes lenticel·les esgarriades, de sabor àcid gràcies a l'àcid sòrbic.

Pertany a la petita família de les Mespilàcies, englobada en la de les Rosàcies. Les Mespilàcies es caracteritzen per tenir flors dialipètales, inferovàriques, polistèmones, i els fruits en poma.

HÀBITAT I DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA

Sorbus aria al món, segons GIOVANNI CAUDULLO

Es troba a boscos caducifolis i marges de roques de muntanya mitjana fins a l'estatge subalpi. Del Sud d'Escandinàvia al Marroc i d'Irlanda al Caucas. A la península no es troba al SW. A Catalunya es troba a la Serralada Prelitoral i a la meitat Nord, per sobre els 400 m snm. Defuig dels terrenys massa silicis i massa càlids o massa secs.

Potser els exemplars més monumentals siguin, pel que fa al volt de canó el de Vernditch Chase (Sixpenny Handley) a l'WNW de Southampton (Anglaterra), i el de l'arboretum de Tervuren (Bèlgica) pels seus 22 m d'alçària. A la Val d'Aran n'hi ha una de 15 m d'alçària i 3 m de volt de canó sota l'Artiga de Lin, als Prats de Soberado. Al Ripollès destaca la Moixera de les Divuit Besses, al Pla dels Freixes, al Nord de Bruguera, a uns 1525 m snm.

Moixera del Pla de Soberado. ENRIC ORÚS, dels amics del jardí botànic de BCN, en primer terme.

USOS DE LA MOIXERA

Els fruits són astringents, diürètics i laxants; es poden emprar per fer venir la regla. Les llavors tenen unes miques de cianhídric i en petites dosi estimulen la respiració, mentre a grans dosi poden paraitzar-la. Les flors també són diürètiques, laxants i emmenagogues i poden emprar-se contra la dismenorrea, el restrenyiment i retenció d'orina.

Els fruits madurs són comestibles crus o cuits. Es poden deixar madurar entre palla. Se'n pot fer una mena de licor similar al «pacharan». Les fulles poden servir per alimentar les cabres a l'hivern i els fruits per als godalls.

De l'arbre se n'extreu fusta i carbó. O culleres, cullerots, forquilles, pales, mànecs d'eines, cubells, esclops, ja que la seva fusta no s'esquerda no dona sabor al menjar. Serveix com a porta-empelt per a les pomeres. «*Añu de mostayas ye añu de mortayas*», vol dir que si s'han de menjar els fruits de la moixera és que hi ha escassedat general i alguns es moriran (a Astúries).

PRINCIPIS ACTIUS DE SORBUS ARIA

- àcid 2,4-dihidroxi-benzoic
- àcid cafeic
- àcid clorogènic FUL
- àcid neo-clorogènic FUL
- àcid p-cumàric
- àcid sinàpic
- flavonoides 20 mg/100g
- fenols 32 mg/100 g
- fructosa
- glucosa
- iso-rhamnetina
- kaempferol
- lípids 0.8%
- pectina 1.3%
- quercetina
- sexangularetina